Zaterdagnamiddag hadden wij Voorbereidingsdienst. Onze leraar had een ernstige preek uit Matt. 26 : 15: "Wat wilt gij mij geven, en ik zal Hem u overleveren." Ook werden de jonge lidmaten voorgesteld.

Zaterdagavond hadden wij Gemeente-vergadering. Br. P. P. Steijn werd gekozen als ouderling, in plaats van Br. van Rensburg, die bedankt had.

Zondagmorgen hadden wij Nachtmaal. Er werden vijf tafels bediend, en de laatste tafel was alleen voor de nieuwe lidmaten. Onze leraar nam zijn tekst uit Openb. 3. Zondagmiddag werden 13 kinderen ten doop gebracht. Ds. Vermooten had zijn preek uit 2 Koningen 4 : 26, 40: "Is het wel met u!" En het antwoord is: "Man Gods, de dood is in de pot."

Zondagavond met de dankzeggingsdienst werden de broeders ouderlingen en diakenen die herkozen waren, voorgesteld.

Zo de Here wil, zal onze eerstvolgende Nachtmaalsviering gehouden worden op de 3de Zondag van Julie.

J. H. S.

* * *

Kerkviering te Krugersdorp op 6, 7 en 8 April.

Op 6 April (Goede Vrijdag) 4 uur hield onze leraar, Ds. Strjidom, een treffende rede over het volgen van onze Heiland op de lijdensweg uit Joh. 12. Die avond was er kerkeraadsvergadering. Naar de Ringsvergadering werden afgevaardigd ouderling G. P Brits en diaken Bolton.

Het volgende Nachtmaal werd bepaald op 1 Julie.

Ds. Ennis van Klerksdorp was tot ons overgekomen en leidde verder al de diensten uit Jozua 2 : 18 de scharlakendraad, Jesaja 53 : 5 Door zijn striemen, Gen. 22 : 14 De Heer zal voorzien, en Gen. 32 : 2 Mahanaim. Zijn boodschap was zeer gepast en tot grote stichting der gemeente. De Heer geve dat het geprdeikte woord veel vruchten mag afwerpen tot uitbreiding van het Godsrijk ook in ons midden.

Er werden 39 nieuwe leden tot de gemeente toegevoegd en aan 21 kleinen de heilige doop bediend. Wij zijn Ds. Ennis zeer dankbaar voor zijn overkomst. De gemeentevergadering werd geleid door Br. ouderling H. C. v. d. Merwe, ook hierin toonde de gemeente door de grote opkomst grote belangstelling.

Uit het finantiële verslag blijkt dat de inkomsten der gemeente over 1916 £602.11.6 bedroegen en de uitgaven £767.1.2; en dat de schuld op 31 Dec. '16 stond op £249.13.2.

De Kerkeraad heeft reeds lang zich bezig gehouden uit te vinden welke weg in te slaan de inkomsten met de uitgaven over te doen stemmen, en volgens beraming gerekent als er door elk diaken naar zijn ledental £1.5 per lidmaat zou inkomen, dan zal de schuld in drie jaar tijds gedelgd wezen, en dit werd de gemeente voorgelegd, met vertrouwen dat dit ook bij de gemeente zal bijval vinden.

De behoefte aan een nieuw orgel is ook reeds lang gevoeld en in de gemeente besproken, maar de keg daarvoor is nog niet open, ook komt het uit dat er aan een gallerij moet gedacht worden, daar de kerk zó vol was dat er geen plaats voor allen was. De gemeente werd bekend gemaakt op Zondagavond dat de opbrengst der zustersbazaar £147.8.1 was, en die van de diakenen £282.6.0.

Na afloop der avonddienst maakte de leraar de Kerkeraad bekend dat hij zich in het huwelik gaat begeven, waarop de Kerkeraad hem drie maanden verlof van afwezigheid gaf tot 9 Julie.

M.

* * *

Kerkviering te Erasmus op 6, 7 en 8 April.

In April en Oktober hebben wij altijd aanneming met ons Nachtmaal. Dit maakt dat er vroeg in de week wagens bij de kerk staan. Zo was er ook nu Donderdag reeds heel wat wagens. Onze plaatselike leraar Ds. H. C. M. Fourie bediende alle diensten. ZijnEerw. hield ook Vrijdagavond (Goede Vrijdag) voor ons kerk. Behalve de gewone diensten werd nog Kinderdienst gehouden en Zondagavond een dienst over het boek Job. Men kon opmerken dat de Gemeente vooral onder deze laatste preek met klimmende belangstelling luisterde.

Aangenomen werden 30 nieuwe lidmaten en ongeveer zoveel kinderen gedoopt.

De geest onder de Gemeente getuigde van samenwerking en vooruitgang, en al kan ik dit veel omvattende woord niet in zijn geheel gebruiken, wat ik zo graag zou doen, mag ik toch zeggen "tamelik liefde". God geve dat onze Gemeente in zijn geheel weer één moge zijn.

J. J. P.

* * *

Nachtmaal te Zeerust op 7 en 8 April.

De opkomst was deze keer zeer goed. Vrijdagmorgen en avond werd door de plaatselike leraar dienst gehouden (Goede Vrijdag). Zaterdagmorgen bazaar die 'n £200 opbracht. Half drie n.m. Voorbereiding en Bevestiging van 20 nieu-

De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redaktie van de Predikanten van de Ned. Herv. Kerk.

Alle stukken en brieven de Redaktie betreffende te zenden aan **Ds. JAC. VAN BELKUM, Heidelberg.**

ADVERTENTIEN.
Staande Advertentiën voor lange termijn op kontrakt.
Familieberichten **6d.** per regel.
Prijs per Jaargang **7s. 6d.** vooruitbetaalbaar.

Alle gelden voor Abonnementen en Advertentiën te zenden aan **de heer H. J. L. Th. ROORDA, P.K. Bus 444, Johannesburg.**
Alle brieven voor de Administratie te zenden aan **de heer J. A. WORMSER, Bus 748, Pretoria.**

No. 12. PRETORIA, 15 JUNIE 1917. JAARGANG VIII.

Het laatste van dien mensch wordt erger dan het eerste.—Luk. 11:28 tot 26.

De mensch heeft behoefte om zichzelfven te zien en te kennen naar het lichaam, en de Heere heeft hem daartoe instaat gesteld door het oog, door spiegelglas en water-spiegel. Maar de mensch heeft ook behoefte om zichzelven te kennen naar zijn innerlijk wezen; en ook daartoe wil de Heere hem instaat stellen, door den spiegel zijns woords; maar dan moet zijn geestelijk oog geopend worden door Gods Geest.

In onze tekstwoorden ligt de Heiland het gordijn op, dat over de onzichtbare wereld des harten hangt. Laat ons stil staan, zien en nadenken.

De Heiland vertoont ons hier het hart des menschen als

Een hof door den sterken bewaakt;
Een huis met bezemen gekeerd, en
Eene woning door duivelen bewoond.

Jezus vergelijkt het hart van den onbekeerden mensch bij:

Een Hof door den sterken bewaakt.

Met dezen sterkgewapenden bedoelt de Heere Jezus den duivel.

De vraag wordt zoo dikwijls gedaan: *Van waar komt de Satan?*

En het antwoord dat gewoonlijk gegeven wordt is dit: De duivel en de zijnen waren engelen in den hemel, maar zij hebben gezondigd en zijn uit den hemel geworpen. Doch de val van engelen uit den hemel behoort tot eene latere gebeurtenis; en die engelen zijn met eeuwige banden in de duisternis bewaard, zoodat zij ons geen kwaad kunnen doen, dan alleen onder bijzondere toelating.

Doch de Duivel en zijne engelen komen waarschijnlijk van eene vóór-wereld. Salomo spreekt van eeuwen die vóór ons geweest zijn; en Mozes spreekt van deze aarde, als hij zegt: In het begin schiep God hemel en aarde, en die aarde werd woest en ledig, zoodat wij duidelijk zien dat de aarde die in het begin geschapen is, weer vergaan is; want God schept geene woestheid, ledigte en duisternis.

Wij vermoeden dus dat deze aarde, vóór de zesdaagsche schepping, bewoond werd door redelijke wezens, van welke een deel engelen zijn geworden en een ander deel duivelen. Doch het komt er minder op aan vanwaar de duivelen komen. Wij weten dat zij er zijn en worden gewaarschuwd om te waken, en eene van de redenen er voor is:

(1) *Hij is sterk*, en gaat om als een brieschende leeuw. De apostel vergelijkt hem dus bij den leeuw, die zeer sterk is, en Jezus zelf noemt hem sterk. De sterksten van ons geslacht heeft hij dan ook overwonnen, zooals de sterke Simson, de godvruchtige David, de wijze Salomo, en de rotsman Petrus. Hij wordt genoemd de God dezer eeuw, die de geheele wereld verleidt. En toen hij uit den hemel moest geworpen worden, moest Michael, de generaal des hemels, met hem oorlog voeren, en daarom lezen wij in Op. 12: En er werd oorlog in den hemel; Michael en zijne engelen krijgden toen den draak en de draak krijgden ook en zijne engelen. En toen hij uit den hemel geworpen werd, werd er van den hemel geroepen: Wee dengenen, die de aarde en de zee bewonen, want de duivel is tot u afgekomen en heeft grooten toorn.

(2) *Hij is goed gewapend.* Iemand kan sterk zijn, maar ongewapend en dan kan hij

toch niet veel doen. Maar Jezus noemt den duivel goed gewapend.

De reus Goliath was goed gewapend en toch vond David eene plaats waar hij hem doodelijk kon wonden; maar wie kan Satan wonden? Doch als wij hem niet wonden kunnen, kan hij het toch zeer goed aan ons doen. Hij heeft vurige pijlen die hij op ons afschiet in de onzichtbare wereld, en hij heeft een lang zwaard waarmede hij velen nedervelt.

(3) Hij is waakzaam. Hij sluit niet de deuren en vensteren van zijn hof om dan gerust te gaan slapen, maar hij blijft wakende. Terecht heeft iemand gezegd: Slapende leeuwen heeft men weleens gevonden; maar een slapende duivel nergens.

Hij bewaakt zijn hof wel. Kom er des daags of des nacht, kom er des Zondags of des Maandags, gij vindt hem altijd wakende. Hij bewaakt dezijnen wel; maar dit doet hij vooral in Gods huis. Hij zal hen zooveel mogelijk uit de kerk houden en tot hen zeggen: Het is heden te koud of te warm; of gij zijt te ongesteld, of de predikant preekt te lang, of daar zal iemand zijn, die gij niet wenscht te zien. Maar als hij de zijnen niet uit de kerk kan houden, dan zal hij zeggen: wel, gij moogt gaan, maar ik ga met u mede, en daar vooral waakt hij over de zijnen.

En het wonderlijkste van alles is dit, dat hij dezijnen zoo gerust maakt. Daarom zegt Jezus: Alles wat hij heeft is in vrede. De mensch, die in zijne macht is, verkeert in groot gevaar, maar hij is gerust. Hij eet en drinkt en is vrolijk, en hij slaapt als een kind. De duivel vertelt hem dat er nog altijd genade is, en de mensch gelooft hem en is gerust.

Maar hier valt het gordijn. Het eerste bedrijf is afgespeeld, en als het gordijn weer opgetrokken wordt, dan zien wij een ander toneel, namelijk:

Een huis met bezemen gekeerd.

Prachtige schilderijen hangen aan de muren, kostbare meubelen staan daar binnen, en sierlijke tapijten liggen op de vloeren. Alles schoon en in orde. Wat beteekent dit? Is dit nu hetzelfde hof of dezelfde mensch? Ja, dezelfde. Hoe is dan die verandering gekomen? Luister.

De duivel is zelf uitgevaren uit zijn hof. Waarom? Omdat dit de eenige kans was om zijn hof te behouden. Hij heeft zijn hof goed bewaakt; maar hij kan niet verhinderen, dat de mensch op een zekeren tijd onrustig werd. Er was een sterfgeval of eene begrafenis of de mensch was in de kerk en de Geest van God heeft aan zijn hart geklopt. De mensch werd onrustig over het oordeel en de eeuwigheid. En toen voer de duivel in stilte uit en gaf den mensch kans en tijd om zijn leven te verbeteren; wetend dat hij dan gerust zal zijn, al bezit hij Gods Geest niet.

Een ander reden waarom hij uit gevaren is, is om rust te zoeken. Heeft de duivel dan ook rust noodig? Ja, Jezus zegt het; en als Hij het zegt moet het waar zijn. Maar waar gaat hij die rust zoeken? Hij gaat naar dorre plaatsen. Waarom daarheen? Ik denk het is omdat in dorre plaatsen geene menschen zijn en waar geene menschen zijn ook geene engelen zijn, zoodat er geen werk voor hem is en niemand om hem te hinderen.

Van den oudentijd af aan bestond het geloof, dat de duivelen zich voor al ophouden in woestijnen, ruinen en spelonken. En ook de Bijbel leert dat vooral de woestijn de verblijfplaats is van de duivelen. (Jez. 13.21 en 34:14; Lev. 17:7; Mat. 12:43, en Op. 18:2.)

Vindt hij rust in de woestijn? Neen, want hij draagt de onrust in zich mede, en daarenboven is buiten God nergens rust.

Komt hij dan spoedig weer terug? Neen. Hij kan spoedig weer terug zijn, want hij reist zeer snel. Waarschijnlijk reist hij sneller dan de stormwind, die honderd mijlen in een uur aflegt; mogelijk is hij zoo snel als de bliksem, die uitgaat van het oosten en schijnt tot het westen; ja, mogelijk is hij zoo snel als de gedachte; want hij is een geest en voor een geest bestaat er geen afstand.

Hij kan dus spoedig terug zijn; maar hij vertoeft te komen en geeft den mensch tijd om het huis als met bezemen te keeren. De mensch verlaat nu zijne booze wegen, hij leest Gods Woord, bidt, bezoekt de kerk en leidt een goed leven. En zijn leven is nu versierd met deugden, gelijk een huis met sierlijk huisraad versierd.

En nu, dit toneel bevalt ons wel, maar hier valt andermaal het gordijn, en als het weer opgetrokken wordt, dan zien wij een gansch ander toneel, en wel:

Eene woning door duivelen bewoond.

Is dit hetzelfde hof of dezelfde mensch, wiens leven zoo veranderd is? Ja, dezelfde. Hoe is dan die verandering tot stand gekomen? Luister.

(1) De duivel keerde terug. Hij zeide ik zal henen gaan en wederkeeren in mijn huis. En hij deed het. Hij bespiedt het leven van dien man en hij ziet dat hij een deugdzaam mensch geworden is. Het huis is met bezemen gekeerd en versiert, maar Gods Geest is niet er-in,

en de duivel zegt: Het is nog mijn huis. En zoo ongemerkt en stil als hij uitgevaren is, komt hij ook weer in. Gij hoort geen voetstap, geen draaien aan het slot, geen verschuiven van een grendel, geen ligten van een knip.

En wat doet hij nu? Wel, nu is hij ook veranderd; nu is hij een engel des lichts. Nu prijst hij al die schoone schilderijen, al dat kostbaar huisraad, en al die sierlijk tapijten. Met andere woorden: Hij prijst nu al die deugden, die het leven van dien mensch versieren, en hij maakt hem nu geruster dan hij ooit te voren was.

(2) Dan gaat de duivel heen en brengt met zich zeven geesten, boozer dan hij zelf, en zij wonen aldaar. Heeft hij dan zoo vele geesten dat hij zeven kan afstaan voor éénen mensch? Ja, hij heeft waarschijnlijk groote legers: zoo lezen wij van een geval waarin een legio van duivelen in één man was. Maar behalve dat zijn er vele menschen, die de duivel alleen kan laten. Zij zullen kwaad genoeg doen zonder verzoeking. Dit weet de duivel, en het is dus in zijn voordeel om zeven duivelen te plaatsen in het leven van een mensch, die zoo veranderd is dat hij gelijkt op een huis met bezemen gekeerd en versierd; want hij heeft alle kans om zoo iemand gerust te houden totdat het te laat is om gered te worden.

Een mensch die zoo vele deugden bezit zonder den Heiligen Geest, is een eigengerechtige, die in gevaar verkeert om op een fatsonlijke manier verloren te gaan. Hij slaapt op zijne braafheid en droomt van den hemel; en toch gaat hij dagelijks nader naar de rampzaligheid.

Denk slechts aan den oudsten broeder van den verloren zoon. Hij zeide: Ik dien u nu zoovele jaren en heb nooit uw gebod overtreden; maar hij bleef buiten terwijl zijn jongste broeder inging en behouden werdt.

Denk aan den rijken jongeling. Hij was zoo goed dat Jezus zelf hem beminde; maar hij werd niet gered. Waarom niet? Hij was te goed, te braaf om den hemel in te gaan. Het huis was met bezemen gekeerd; maar Gods Geest was niet er in.

Denk aan de Farizeën in de dagen toen Jezus op aarde was. Hun leven was uiterlijk zoo goed, dat zij waren gelijk de uitgepleisterde graven; maar zij werden niet gered. Zij leefden in de nabijheid van den machtigen Redder; zij hoorden zijne lessen en vermaningen; en zij zagen zijne teekenen en wonderen; maar zij werden niet gered. Waarom niet? Het huis was met bezemen gekeerd en verzierd, maar de Heilige Geest was niet in hen.

Hoe vreezelijk is dit toneel; doch het drama wordt niet afgespeeld, maar wacht op de eeuwigheid.

Hier valt het gordijn en al dat wij nog te weten komen van dat huis met bezemen gekeerd en versierd, is wat er geschreven staat op het gordijn:

Het laatste van dien mensch wordt erger dan het eerste.

Toehoorder! Is het noodig om nog een toepassing te maken op de drie bedrijven van dit toneel? Indien wel. laat mij dan slechts vragen of er niet ook in onzen tijd zulke brave menschen zijn, gelijk aan het huis met bezemen gekeerd en versierd, maar zonder den Heiligen Geest. Ja er zijn velen die voorbeeldig leven en de stempilaren zijn van staat en kerk; maar wat helpt het als zij den Geest niet hebben? Zoo iemand den Geest van Christus niet heeft die komt Hem niet toe (Rom. 8:9.)

De leeraar, Haslam werd eens geroepen naar eene stervende vrouw, die tot hem zeide: Ik ga sterven en ben verloren. Hij wees haar op den tekst: De zoon des menschen is gekomen om te zoeken en zalig te maken, dat verloren is; maar het hielp niet. Want zij zeide: Al deze dingen weet ik en ik heb ze aan anderen geleerd; maar het is te laat, en terwijl hij nog sprak blies zij den adem uit. Hare moeder en zusters kwamen en riepen uit: Hoe is het mogelijk! zij was een zondagschool onderwijzeres en kranken bezoekster, en allen hebben haar aangezien voor eene bekeerde! Maar zij was onbekeerd. Het huis was met bezemen gekeerd en versierd, maar Gods Geest was niet er in.

Wederom is het koninkrijk der hemelen gelijk aan eene rivier, waarin velen afdrijven. En sommigen zwemmen aan op de rots der eeuwen en worden gered; maar velen verdrinken in den sterken stroom der zonde en anderen zwemmen uit den zonde-stroom naar den kant tot in het stille water van deugd en braafheid; maar daar verdrinken zij. En ach! wat helpt het den drenkeling dat hij al zijne kracht inspant om uit den sterken stroom te zwemmen, als hij in het stille water verdrinkt!

Toehoorders, vergeet toch nooit het woord: zoo iemand den Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe; en het laatste van dien mensch wordt erger dan het eerste.—Amen.

C. W. d. T.

* * *

Heb de moed af te zien van datgene, wat ge niet nodig hebt, ook al zoudt ge het wensen te bezitten!

(Maranatha Almanak.)

BOEKBESPREKING.

Het kerkelijk en godsdienstig leven der Boeren na den Grooten Trek. Historisch en critisch onderzocht door Ds. C. Spoelstra. J. N. Kok, 1915. Kampen.

Zelden heb ik mij in mijn veertigjarigen loopbaan als leeraar een onaangenamer taak zien opgelegd dan de bespreking van bovenstaand boek. Ik zou er zeker niet toe zijn overgegaan, indien ik niet rekening heb moeten houden met de ideeën, die in Zuid Afrika onder velen gevonden worden. Immers, wanneer een christenmensch zwijgt op lastertaal, of verkeerde voorstelling en beoordeeling van feiten, dan denkt men niet, dat "zwijgen ook een deugd is," en "dragen en dulden" grooter bewijs is van kracht, dan antwoorden en zich verzetten, maar de wereld zegt: 't zal wel waar wezen, wat deze of gene zegt of schrijft, want anders zou men hetwel weerleggen. Verder is het nu geen tijd, nu er zooveel beter verstandhouding en samenwerking is tusschen de Hollandsche kerken in Zuid Afrika, om weer eens al die oude verschilpunten op te rakelen, die ligt aanleiding kunnen geven tot verwijdering en onaangenaamheid. Wanneer ik nu toch tot die onaangename taak overga, is het om ook aan de leden der Hervormde Kerk in Zuid Afrika te laten zien dat er tegen de beweringen en oordeelvellingen van den heer Spoelstra nog wel wat kan worden ingebracht, en dat dit boek geen 14 dm. bom is, die in eens onze kerk doet ineenstorten.

Voordat ik overga tot de bespreking van dit boek een enkele opmerking omtrent den persoon van een historie schrijver. Niet alle schrijvers kunnen historie-boeken schrijven. Wie dit wil doen moet de gave bezitten van alles, wat op de geschiedenis of een deel er van betrekking heeft, op te kunnen sporen, te kunnen beoordeelen en te kunnen ziften: niet minder moet hij onpartijdig zijn in het hooren en onderzoeken van hetgeen voor en tegenstander zegt, en eindelijk moet hij sympathiek staan tegenover vriend en vijand, en zich nergens door haat of hartstocht laten verleiden.

Of de heer Spoelstra aan deze vereischten voldoet, betwijfel ik zeer.

Ik geef toen, dat de heer Spoelstra een ijverig nazoeker is geweest van archieven en oude geschriften: dat hij verbazend veel moeite zich heeft getroost om dikwerf onleesbaar geschrift te ontcijferen. Daarin heeft hij zich reeds een meester getoond door de uitgave van zijn "Bouwstoffen voor de Geschiedenis der Nederduitsch Gereformeer Kerk in Zuid Afrika, II dln., 1907." Voor den historie-schrijver van de kerk in Zuid Afrika hebben die Bouwstoffen een onberekenbare waarde. Ook wat hij in het boek, onder bespreking, heeft samengebracht is van groote waarde voor elken geschiedschrijver.

Maar, in het beoordeelen van die bronnen, in het ziften van de gegevens schiet hij deerlijk te kort. Reeds is mij dit gebleken in zijn opschriften boven de brieven in zijne Bouwstoffen, maar in dit boek is het verbazend. Ik zal later hierop terugkomen. Erger echter maakt het Spoelstra met zijn onpartijdigheid. Hij laat aldaar, die menschen spreken, die het met zijne beschouwingen eens zijn: wanneer zijne tegenstanders iets anders zeggen, dan noemt hij dat legenden (stories) of hij scheldt de zegsman uit voor onbetrouwbaar, leugenachtig. In het beoordeelen van zijn tegenstanders is hij eenvoudig hatelik, hartstochtelijk, onchristelijk. B.v. als prof. Lautz over de Schotsche en Engelse godsdienst leeraars iets schrijft, dat niet erg mooi is, dan wordt dit weerlegd: als Spoelstra iets laat zeggen of schrijven van Ds. van der Hoff wordt het niet alleen als geloofwaardig voorgesteld, maar aangedikt ook nog. (Zie bladz. 243.)

Als bewijs hoe weinig betrouwbaar Spoelstra is in zijne aanhalingen diene het volgende. De groote held van zijn boek is Ds. F. Lion Cachet, aan wiens nagedachtenis zijn werk is opgedragen, en die op allerlei wijze wordt verheerlijkt. Op bladz. 57, waar uitreksels voorkomen van een rede uitgesproken door Ds. N. F. Schoon, (zie De Kerkbode, 17 Juni 1915) lezen we onverwacht:

"Wat dan volgt over Ds. Cachet wordt op zeer uitvoerige wijze gecorrigeerd in dit boek."

Zoo'n volzin wekt achterdacht op, vooral daar alle andere leeraars door Spoelstra met Ds. Schoon's woorden zoo worden geprezen. Nu lezen we in die rede van Ds. Schoon in de aangehaalde Kerkbode als volgt:

Ds. Cachet, een bekeerde Israëliet, is tot de evangelie bediening opgeleid in verband met de Schotse Presbeteriaanse Kerk, en door haar als leeraar geordend. Vandaar is hij tot ons overgekomen naar Ladysmith. Aan verstandelike gaven heeft het hem niet ontbroken; hij is een vlugge schrijver en een welsprekende redenaar geweest; en sommige mensen hebben veel van hem gehouden, maar bijwijlen kon hij iemand op zeer onsympatieke wijze bejegenen. Hij is later naar Utrecht gegaan, heeft een tijd lang in de Transvaal gearbeid, vertrok vandaar naar Holland, kwam later

weer terug naar Zuid Afrika, en ging na een wijle te Villiersdorp in de Kaapse Kerk gestaan te hebben, andermaal naar Holland, waar hij in November 1899 gestorven is. Hoewel hij aanvankelijk niet altijd welgezind was jegens ons volk, zooals blijkt uit een toespraak, door hem in Schotland gehouden in de General Assembly, en uit een brief aan iemand in Europa geschreven, en zonder zijn medeweten in de nieuwsbladen gepubliseerd, (welke stukken ik gelezen heb, maar tot mijn leedwezen niet heb kunnen behouden), heeft hij toch in latere leeftijd onze Nationale belangen op het hart gedragen, zooals, onder andere, blijkt uit zijn "Worstelstrijd der Transvalers." Zijn laatste brief aan mij dagtekenend 11 October 1899 getuigt van de hartelijkste belangstelling in en de innigste deelneming met ons in het lijden dat ons toen boven het hoofd hing. Zijn assche ruste in vrede.

Van dit bezadigd oordeel van Ds. Schoon schrijft Spoelstra niets. Het schijnt algemeen bekend te zijn geweest, dat Ds. F. L. Cachet eerst tegen de Transvalers heeft willen schrijven, maar dat hij tijdens of na den oorlog van 1880 van inzicht is veranderd, waarvan de "Worstelstrijd der Transvalers" de vrucht is geweest.

Iets dergelijks is het geval bij het oordeel van Ds. Schoon over Ds. P. Huet. Spoelstra laat weg: "Later is hij teruggegaan naar Nederland en daar is hij (Huet) in zijn onverstandig ijveren in allerlei dwalingen vervallen—arminianisme, perfectionisme, universalisme en spiritisme: doch de Heere heeft hem weer van den doolweg teruggebracht; en met de belijdenis, dat hij den Heiland altijd heeft liefgehad met het hart, hoewel hij Hem met het verstand had verloochend, is hij in vrede ontslapen."

Dan wat Ds. Schoon zegt van Ds. van Velden: ook is zijn werk in den eersten tijd zijner bediening, niet ongezegend geweest, laat Spoelstra de gespatiërde woorden weg. Waarom? Weet misschien Spoelstra dat die bediening later om de eene of andere reden, wel ongezegend was?

Op zulk verminkte getuigenis, wordt nu Spoeltra's boek gebouwd.

Zulke getuigen worden als waarheid sprekend door Spoelstra alleen geloofd.

Het is mij leed, dat ik deze regels van Ds. Schoon weer moet laten ovedrukken. Edoch, ik moet den lezer van Ds. Spoelstra's boek, die niet alles zoo kan nasporen, doen gevoelen, hoe hij niet een al te betrouwbaar, historie-schrijver is en zijn sympathien en antipathien te veel in zijn werk laat gelden. Daarom zijn zijne voorstellingen ook bijna allen eenzijdig en hebben alleen ten doel: de verheerlijking van de Kaapsche Kerk (de Nederduitsch Gereformeerde Kerk), de vernedering van de Gereformeerde Kerk en de vernietiging als 't kan, van de Nederduitsch Hervormde Kerk in Transvaal.

v. B.

(Wordt vervolgd.)

VOOR DE ZONDAGSCHOOL.

1 Juli 1917. Te Lezen Genesis I.

Nu we na het Pinksterfeest eenige Zondagen hebben geleerd van de vestiging, en uitbreiding der kerk in de eerste jaren, en van de wonderen door de discipelen verricht, beginnen wij met de behandeling van een deel van het O. Testament, en wel nu met hetgeen in 't eerste boek wordt verhaald.

Genesis beteekent: "wording." "ontstaan," dan het boek Genesis is het boek van het ontstaan eerst der aarde, Hfdst. 1-11, en daarna van het volk Israëls, Hfdst. 12-50.

Wij spreken nu over het eerste Hoofdstuk, en merken op, dat ook in Genesis 2 van de schepping gesproken wordt, maar meer bijzonder van de Schepping van den mensch.

Men moet aan de kleine kinderen deze geschiedenis zoo eenvoudig mogelijk verhalen. Bij de grooteren merke men vooral op:

1. dat God is de Schepper van alles, dat Hij alles ordelijk werkt, en dat al Zijn werk volmaakt is.

2. dat God alles geschapen heeft: geest en stof: dat aanstonds scheiding wordt uitgesproken tusschen hemel en aarde.

3. dat na de schepping der aarde, op haar alles wordt geschapen wat noodig is om haar te volmaken en te versieren.

4. dat er in de schepping is opklimming van het lagere tot het hoogere, en dat op de drie eerste dagen gevonden wordt een proses van scheiding (a) het eerst wordt het licht gescheiden van de duisternis. (b) de wolken van de met water bedekte aardbol, (c) de wateren in de zee van het drooge: en op de drie laatste dagen een proses van opbouwen (a) het licht komt, (b) de visschen en de vogels verschijnen, (c) de groote landdieren en de mensch worden voortgebracht.

Wanneer er kinderen zijn, die zeggen dat de geleerden van onze dagen wat anders leeren, kan men opmerken, dat er ook geleerden zijn die deze geschiedenis waar achten, en dat het doel van den Bijbel is dit te doen verstaan: God is een eenig God, de Heer, de Schepper van alle dingen.

3 Juli 1917. Te Lezen Genesis 2: 4-25.

Deze les handelt over de schepping van den mensch, meer uitvoerig dan in Hoofdstuk I: 26-28.

Opmerkelijk is 't dat er gezegd wordt: "de Heere God schiep den mensch uit het2stof den aarde en had in zijne neusgaten geblazen den adem des levens." Dit wijst er ons op, dat de mensch is uit de aarde, dus behoort tot de aarde, in velerlei opzicht aan de dieren gelijk wat het lichaam betreft en dat hij uit God is, wat zijn geest, zij ziel betreft. Van de aarde is hij de kroon der schepping: van God is hij een Heer over de aarde.

De Heere God is een groote opvoeder.

(a) Hij leert den mensch gehoorzamen, vs. 9—verbod van te eten van den boom des levens.

(b) Hij leert den mensch werken. Adam moet de hof bebouwen. Werken is geen schande, ook werken met de handen is een eere.

(c) God leert Adam denken: hij moet alle dieren namen geven. Dit vereischt opmerken, zien, hooren, nadenken over de verschillende eigenaardigheden, de overeenkomstigheden der dieren.

(d) De Heere God leert Adam liefhebben: daarom geeft Hij hem een vrouw, zijn evenbeeld, aan wien hij zich kan geven, voor wie hij kan zorgen.

Het paradijs, of de hof van Eden kan men beschrijven als een heerlijke tuin, vol bloemen, planten, vruchten.

Men merke ook op, dat de schepping van den mensch een bijzondere machtsdaad is van God.

De mensch is de koning der aarde, heeft rechten over, maar ook verplichtingen jegens de aarde en de dieren.

15 Juli 1917. Te Lezen Genesis 3.

Dit is een van de diepzinnigste verhalen uit de Schrift. Hoe men het ook beschouwen, als een waar verhaal, als een zinnebeeld, als een mythe, het is en blijft diepzinnig en in zijn beteekenis de belichaming van een vreeselijke waarheid.

De mensch is door God gemaakt—goed. Hij had het vermogen om goed te blijven—of slecht te worden. God is zoo groot, dat Hij den mensch vrij kan laten om zijn eigen lot te bestemmen. God wil geen gedwongen dienen. Hij wil vrijwillige gehoorzaamheid.

Het kwaad, de zonde is in de wereld gekomen: door wie? Door den mench, verleid door den duivel, den vader des leugen (Joh. 8:44.) Deze begint met wantrouwen te wekken: heeft God ook gezegd gij zult niet eten van alle boomen: dan wekt hij hoogmoed, en begeerlijkheid: gij zult als God zijn: de vrucht is schoon: daarna ondermijnt hij het geloof in Gods dreigen: gij zult niet sterven. De mensch is gevallen, vorliest zijn onschuld, wordt bang, en begint met liegen en zich verontschuldigen.

Adam geeft de schuld niet aan de vrouw, maar aan God, die haar hem gegeven heeft:

God vervloekt de slang, niet de mensch. Vs. 15 leest niet dat wij alle slangen, die wij zien moeten doodmaken, maar dat Christus den duivel en zijn rijk zal overwinnen, maar zelve zal sterven. Zie hoe barmhartig God is, die hier verloping voorspelt de overwinning van de zonde.

God straft Adam en Eva, maar ook in die straf is Hij rechtvaardig. Hij stelt de voltrekking van 't vonnis uit, opdat ze tijd hebben tot berouw: geeft smart, ellende, opdat ze zullen vragen en vluchten naar hem (voor de vrouw—smartlijden, afhankelijk zijn: van den man, zwaar werken teleurstelling, lijden, sterven.) Sterven is zoowel scheiden van de aarde, als scheiden van God. Het lichaam, aardsch, keert tot de aarde weer! De ziel van God, moet de zonde overwinnen door den Verlosser of van God gescheiden blijven.

Adam moet werken vóór den val—met genot en goeden uitslag, ná den val met teleurstelling en met moeite.

Ook in deze geschiedenis vinden we "God is liefde," daar Hij den Verlosser voorspelt en later doet komen.

24 Juni 1917. Te Lezen Handelingen 6-7.

Het koningrijk Gods wordt uitgebreid door dat velen toetreden en getuigen van de liefde Gods, maar niet minder, door dat de menschen Gods oordeelen zien. Zoowel het wonder der genezing van den kreupelen man bij den tempel, de vrijmoedige prediking van Christus, als de straf over Ananias en Saffra doet de gemeente groot worden. Het Evangelie wordt bekend zoowel in als buiten Jeruzalem.

Dit gaf aan de discipelen natuurlijk meer werk: zij konden niet alles doen. (Iets dergelijks wordt in Exodus 1:13-25, ons ook van Mozes verhaald). De apostelen moesten dus naar hulp omzien. Zoo stelden zij zeven mannen aan, t.w. Stefanus en Philippus, en Prochorus en Nicanor en Timon, en Parmenas en Nicolaus, die hen zouden helpen om de tafelen te bedienen en de armen te verzorgen. Er was murmureering, ontevredenheid onder de armen gekomen. Zelfs in de eerste gemeente was niet enkel liefde, maar ook zelfzucht, jaloerschheid, en tweedracht. Deze zeven mannen noemt men diakenen of helpers: hun werk is niet geld in te zamelen voor de kerk (de gemeenteleden moeten

dat zelf brengen—Deut. 16:16, Kor. 16:1), maar de armen, vooral de weduwen en weezen te verzorgen.

Onder die diakenen waren twee zeer krachtige mannen, n.l. Stefanus en en Philippus. De laatste heeft langen tijd veel en goed werk mogen doen: de eerste is spoedig ter dood gebracht. Uit wat we van deze twee mannen hooren, maken we op, dat zij goed konden spreken, onbevreesd en vrijmoedig waren, en zich het Evangelie niet schaamden. Zij waren vol des Heiligen Geestes. Tot het werk der armen verzorging alleen, hebben zij zich niet bepaald. Zij hebben ook geleerd en gepredikt, wonderen gedaan, en twistgesprekken gevoerd met Libertijnen en Cyrenceers, d,w,z, vrijgelaten slaven uit de Joden, vroeger gevangen genomen door de Romeinen, later weer vrijgelaten en Afrikaansche Joden vooral uit Egypte. Daar zij Stefanus niet konden tot zwijgen brengen of overwinnen, hebben zij hem beschuldigd van Godslastering, voor den Joodschen Raad gebracht, en weten te bewerken dat rij werd gesteenigd. Stefanus weet zich goed te verdedigen (Hand. 7:1-53). Als hij eindelijk de Joden beschuldigt van moedwillig verzet tegen God, het bouwen van den tempel beschouwt als afwijking van den geestelijken godsdienst worden de Joden kwaad, werpen hem buiten de stad en steenigen hem. Lev. 24: 10-16.

Stefanus is de eerste martelaar die sterft voor geloof in Jezus. Hij kan en wil zijn Heer en Meester niet verloochenen. Liever sterft hij den dood. Merk op de wijze waarop hij sterft, vol vertrouwen op den Heer; bidden voor zijn moordenaren.

Paulus (toen nog Saulus) was bij dien moord en nam een ijverig aandeel (Hfdst. 7:58).

OP REIS.

IV.

Waarom ik op mijne reis een paar dagen overbleef, was omdat ik een bezoek wilde brengen aan de Gouvernements-industrieële-school, waar de heer H. v. d. Herwe was, die ik eerst als onderwijzer aan een C.N.O. school en daarna als hoofd der Gouvernements-school te Nooitgedachte 100 en later als hoofd van het Houtpoort Verbeterings-gesticht nabij Heidelberg had leeren kennen. Door zijn goede zorg had hij voor ons plaats gekregen in een der hotels, waar hij ons kwam opzoeken en afspraak maakte voor een inspectie van zijne inrichting. Jammer, dat we daarvoor geen andere tijd hadden dan Zaterdag morgen, toen het werk niet in volle gang was.

Het hoofdgebouw, nieuw opgericht in 1916 door de Unie regeering, was ongeveer ingericht als de nieuwe gebouwen te Emmasdal nabij Heidelberg (Transvaal. M.i. is het zeer doelmatig, ruim en luchtig gebouwd: ik zou bijna zeggen, wel wat al te mooi voor jonge misdadigers. Evenwel ik geloof dat een goede omgeving ook gunstig inwerkt op het gemoedsleven der knapen, en daarom kan die netheid, ruimte en gemak ook medewerken tot hunne opvoeding. De werkplaatsen waren evenwel treurig. De smidswinkel niets dan een afdak van zink: de timmerwinkel eveneens zeer slecht, en allen merkwaardig, omdat er zooveel fraai timmerhout was opgeborgen uit de bosschen van de Knijsna.

Mnr. van der Merwe verzekerde mij, dat de resultaten aanvankelijk verkregen van de opvoeding dezer kinderen vrij gunstig waren, ofschoon er nog niet heel veel van gezegd kan worden, omdat deze inrichting nog niet zeer lang bestond.

Wat voeding, verpleging en ligging aangaat, was er niets te wenschen, ook de netheid en ordelijkheid was voorbeeldig. Gunstig werkte ook op het verantwoordelijksgevoel van de knapen een zekere vrijheid, die aan de inwonenden werd toegestaan: ook het onderwijs werd zooveel mogelijk in een christelijken geest gegeven.

Wij verlieten Maandagmiddag George en kwamen in Mosselbaai aan twee uur te laat, tegen het donker, omdat we ook twee uur te laat vertrokken. Ook dit deel van het land was mooi en de spoorweg-reis zeer belangwekkend door de randgebergten van Afrika's zuidelijke kust en langs de zee.

Ik geloof niet, dat Mosselbaai, zooals het nu is, veel aantrekkelijks heeft voor reizigers. Voor plezier-reizigers is het te klein: is er weinig belangrijks te zien: voor menschen die naar de zee gaan om rust te zoeken is het te groot. Ook laat de gezondheidsdienst veel te wenschen over. Het park biedt in den regentijd zeker menig aangenaam plekje om rustig te zitten en de wandeling van daar langs de nieuwe school over den rand boven het dorp naar den vuurtoren is verrukkeljk om het fraae uitzicht over dorp en zee.

Een geheele week hebben wij ons in Mosselbaai opgehouden, want na de spoorreis en het bezoek van al die plaatsen wilden we wat rust hebben, wat we daar ook hebben gevonden, vooral door den aangenamen omgang met den ouden Eerwaardigen Duitschen Zendeling van Bethanie in den Vrijstaat met zijne echtgenoote. Deze oude heer kende niet alleen goed zijn vaderland, maar toonde ook voorname personen op christelijk gebied in Holland goed te kennen. Het volgende versje

op den zendingvriend: O. G. Heldring, in 't Duitsch gaf hij mij:

Heldring in Hemmen
Held dring in
und laszt Dich nicht Hemmen.

d.i. Held, ga voort en laat u niet terughouden. Wij hebben zeer aangename uren daar doorgebracht.

Vrijdag, 16 Februarie ging ik naar Groot Brakrivier statie, 15 mijlen oost van Mosselbaai. Voor dit bezoek daar aan de looierij en schoenmakerij van de gebr. Searle had ik deze reden. Toen ik in November 1916 als afgevaardigde van onze kerk de Conferentie voor arme blanken te Cradock bijwoonden, had ik den heer Thos. Searle daar hooren spreken en ook ontmoet. Zijn spreken had bij mij de begeerte opgewekt om aan zijn fabriek een bezoek te brengen. Daaraan gaf ik gevolg toen ik in Mosselbaai was. Laat mij eerst eens iets van de historie van die fabriek vertellen.

Een vijftig jaren geleden kwam de vader van de tegenwoordige heeren Searle, mnr. Thos. Searle, uit Schotland in Zuid Afrika, met niet veel meer bezitting als wat hij bij zich had. Hij pachtte van het Kaapsche Gouvernement de tol op den brug bij Groot Brakrivier met een hotel er bij. Een van de eerste nieuwigheden die mnr. Searle invoerde was het weigeren om drank te verkoopen. Het hotel werd goed gehouden, schoon en zindelijk, voedsel en drinken was volop, en goed en goedkoop, maar wijn, brandewijn, whisky, enz. was niet verkrijgbaar.

Weer thuis gekomen heeft een van Heidelberg's inwoners mij 't volgende verteld. Eens op een kouden wintermorgen kwam ik met een andere jonge man, met een kar van Blanco (een dorp bij George) aan bij het hotel van de heer Searle. Wij waren beide jong, waren koud geworden, en dachten met een glas whisky of brandewijn warm te worden. Toen wij aan mnr. Searle om drank vroegen, werd ons gezegd: we konden brekfest krijgen, met heete thee en koffie, maar drank verkocht hij niet. Wij waren teleurgesteld, eerst half verergerd, maar het brekfest was zeer goed en de thee en de koffie ook zoo dat we toch warm werden."

Aan het principe: wij verkoopen geen sterken drank, wordt nu nog vastgehouden. Het wordt er niet verkocht, het wordt er niet gedronken, en wat is het resultaat? Er woont op die plaats een bevolking, die geheel afhandelijk is van de fabriek, meest alle blanken, enkele kleurlingen. Zij hebben allen nette woningen, er is een goede school, waar al de kinderen heengaan, en er worden plannen gemaakt om uit de gemeenten George en Mosselbaai een nieuwe gemeente te stichten, waarvan Brakrivier het middelpunt zal zijn. Er zijn ook plannen voor het bouwen van een kerk en pastorie voor een leeraar der Hollandsche (Nederd. Gereformeerde Kerk).

Nu is Groot Brakrivier geen philantropische inrichting. Denk dat niet. Maar mnr. Thos. Searle, de oude, was een eerste-klas bezigheidsman, een innig practiesch christen, en iemand die ook een hart bezat voor de arme blanke. Hij heeft natuurlijk het arme blanke vraagstuk niet opgelost—maar hij heeft aan de christen werkgever getoond, hoe men tegelijkertijd een goed bezigheidsman en een degelijk christen kan zijn. Op zijn fabrieksterrein klein begonnen, langzamerhand uitgebreid waren naar ik meen een 800 menschen, groot en klein, sommigen daar oud geworden, anderen daar geboren, tevreden, gelukkig en allen in het genot van goed hun dagelijks brood te hebben. Eere zulke mannen.

Met den heer Searle, die, hoewel niet heel wel, de goedheid had mij door de fabrieken te leiden, heb ik al de werkplaatsen gezien: mij werden getoond de huiden zooals die van de opkoopers kwamen, en de schoenen, die van de bereidde grondstof waren gemaakt: mij werden getoond, de wonderlijkste machines, o.a. één, die het leer overal even dik maakte, één die met één stamp de hak aan den schoen zetten, en verscheidene, die de schoenen aan en in elkander naaiden. Op eene groote zaal waren een veertig of vijftig meisjes, van 16 tot 20 jaar, gezeten voor electriek-gedreven naaimachines, die allerlei kleine dingen voor schoenen noodig vervaardigden.

Wat zou ik wenschen, dat we niet alleen meer zulke leerlooiers hadden, maar ook andere fabriekanten in hout en ijzer en steen, die hun arbeiders een menschwaardig bestaan verschaften en christelijk met hen handelden.

v. B.

Er was eens een landman, die er tegen zijn predikant over klaagde, dat hij zoo een slechten akker bezat.

"Zie naar boven, vriend," was het antwoord, " 't stuk van den hemel, dat boven je akker is, behoort er óók bij."

Toen de boer later weer alleen was, dacht hij nog eens over dit woord na en greep moed.

Ook boven den levensakker van ieder mensch is een stuk hemel, dat er óók bij behoort. Zou de oorzaak van 't vele klagen en tobben ook hierin liggen, dat men dit te vaak vergeet?

KORRESPONDENTIE.

Normaal Kollege,
Heidelberg,
Junie, 1817.

Mijne Waarde Oom Sarel,

Wegens papier-schaarste en daar ons blad maar eens in de maand verschijnen en er zovele nodige stukken ter plaatsing gezonden worden, kreeg mijn brief in April eerst 'n kans.

Ik ben gedwongen weer zo'n kort briefje aan u te schrijven, want het doet m.i. ons goed zaken te bespreken, dus 'n blijk van leven in onze kerk.

Wat me vooral getroffen heeft is de harmonie die er onder ons heerst,—weer 'n goed teken—dat we elkaar goed verstaan en gevolglik hartelik kunnen samen werken voor dat heerlik doel: Maak Jezus Koning.

U heeft me 'n vraag gesteld en 'n opheldering van iets—zie "Hervormer" van April. De woorden: en met de leden met afschuw honen,—volgens psychology moeten we trachten 't verstand van 'n mens zo te ontwikkelen dat hij het goede liefheeft en 'n afschuw van 't kwade heeft. Aangezien dat zó velen van ons nooit geleerd hebben geregeld te offeren zoals Abel en Abram van jongs af aan, moeten we nu trachten langs 'n bezadigde weg onze gemeente leden op te wekken om meer voor hun geestelike leven, hun zielen weg te zetten dan nu wel het geval is. We kunnen alleen suksesvol zijn door volharden in ons strijd, bidden en voorbeelden. Moge God ons daartoe genade geven meer voor Hem op te offeren en zodoende ons 'n schat in de hemel vergaderen die noch roest of mot kan beschadigen.

Ik zal mijn opinie niet geven over leeraars, of ze wel aan politiek mochten deelnemen. Een predikant of onderwijzer moet zelf oordelen of hij ertoe recht heeft en wat de gevolgen zijn in zijn kring—liefde, opbouwing en samenwerking of twist, afbreking en nijd.

Ik ben zo blij dat zovelen aan uw brief gehoor gegeven hebben; dat geeft moed weer aan onze leeraars, vooral die zulken zoals Ds. van Belkum, die zo hard werkt voor onze kerk en de kweekschool.

Ik wens nog net 'n woord bij te voegen, Oom Sarel, terwijl allen toch het lezen moeten hoop ik u zult het goed vinden.

Ik hoop en vertrouw dat de "Hervormers" de goede voorbeelden zullen volgen en hun namen insturen voor bijdragen van 'n paar jaar, zodat we 'n fonds kunnen krijgen voor de kweekschool. Dat onze leden toch mogen verstaan hoe ernstig deze zaak is. Als wij niet geld geven, moet alles dan tot niets uitlopen? Ik denk zo banje eraan hoeveel van ons zal moeten met lege handen tot Jezus komen. "Dit heb Ik voor u gedaan en geleden, wat heb gij voor mij gegaan."

Ik stuur mijn naam ook voor £1 1s. voor drie jaar aan Ds. v. B., en het hem om 'n lijst gevraagd om in mijn vakansie te kollekteren.

Met beste groete en heilbede, uw neef,

ANDRIES VISAGE.

AAN OOM SAREL.

Waarde Oom Sarel,

Het is mij lief en aangenaam om altijd Oom z'n brieven te lezen, en zo wil ik ook voor Oom een paar regels schrijven. Mijn mensen was rechte ziek, maar nu gaat het weer beter. Oom, mijn gezaaide is vanjaar helemaal beter als verleden jaar, die rijp heeft een gedeelte gevang, maar is niet zo erg om er over te klaag nie. Ik zien Oom is tevrede om een collecteerlijst te geef voor die studente om die op te leiden. Zo ben ik gewillig om een lijs te ontvang, om te zien wat ik in de maand Oktober bijelkaar zal hebben voor die studenten: laat ons hand aan hand staan om de broeders die gegeven hebben niet te verzwakken. Ik heb al met vele vrienden er over gespreken, maar zij hebben bezwaren om de schuld van de kerk en die tienden die zij moeten geven. Maar ik hoop dat enige broeder en zuster die een ware Nationale gevoelen hebben voor hun kerk en hun godsdienst, en ook voor Z ij n volk, zal niks omgee om bij zijn Tienden (een) 1/6 of meer bij te draag om ons eigen land zonen op te leiden voor predikanten om het Evangelie te prediken. Want welk een grote eer zal het voor ons wezen om ons eigen zonen als Evangelie predikers te hebben; want, ik zien dat die jonge mensen veel ijver hebben voor Gods dienst, want zij komen veel op naar kerk en godsdienst, en zo zullen zij ook zeker gewillig wezen om 1/6 te geven.

Aan de broeders en zusters.

Geachte broeders en zusters, wij allen die nog geen tienden voor de kerk gegeven hebben. Zitten neder en gedenk hoe goed dat de Lieve Heer voor u was en vraag u zelf af wat is u schuldig aan de Here voor dit jaar. Want hij heeft u zo gevoed en gekleed. En als u nog twijfel lees dan Maleachi 3, vers 10, en ziet welk een heerlike belofte heeft God ons daarin beloof. En laat ons (dan) hand aan hand staat en laat ons onzen Tien-

den eerlike geven en laat ons die kerk schuld betaal, want het is niet te zwaar. En laat ons de Heer vragen om ons moed en lust te geven om alles te betalen.

Zo blijf ik u vriend,

H. P. J. NIEUWENHUIZEN,
Ouderling,
Leeuwspruit,
Vir Balfour Dist. Heidelberg,
Transvaal.

26 Mei 1917.

KWEEKSCHOOL FONDS.

Nov., 1916.

Toegezegd door Br. A. N. Visage £1 voor drie jaar. Anders in deze maand niets ontvangen. Maar er wordt gewerkt. Aan een paar jonge broeders is een lijst gezonden, die er om gevraagd hebben, en die zeker hun best zullen doen. Ook in de gemeente Vereeniging heeft Ds. L. G. Brandt van vele leden de toezegging gekregen, dat ze voor 31 October een pond zullen bijdragen. Waar zijn de broeders en zusters, die nog willen helpen?

OOM SAREL.

ZENDINGS COMMISSIE.

Deze Commissie heeft ontvangen van den Kerkeraad van Johannesburg voor de behoeftige blanke weezen te Daisyfield, nabij Buluwayo, de som van £14 15s. 6d.

Als 't mogelijk is en de ruimte het toelaat plaats ik de volgende maand den brief van den Eerw. Heer P. J. Botha, de huisvader van dat weeshuis.

Verder is door de Commissie ontvangen en doorgezonden voor de Soedan-zending:

X.Y.Z.	£1	0	0
D.M.	1	0	0

De ondergeteekende heeft de eer mits dezen aan de inteekenaren op de "Hervormer" te vragen, of iemand nog een exemplaar heeft van 15 Juli 1916 die het niet gebruikt of bergen wil. Hij zou zeer verheugd en dankbaar wezen wanneer men hem zoo 'n blad zou willen zenden.

JAC. VAN BELKUM.

FONDS TOT ONDERSTEUNING VAN BEHOEFTIGE STUDENTEN.

Sedert de opgave in "De Hervormer" van 15 Februari j.l. is ingekomen.

	£	s.	d.
Van de Gemeente Memel	4	11	6
Van de Gemeente Ermelo	7	6	0
Van de Gemeente Bethal (Trichardts)...	11	4	0
Van Ouderling M. P. D. Everts, Johannesburg	1	0	0
Van den Heer J. H. Scheffer	1	0	0
Van de Gemeente Ermelo (Chrissies Meer)	9	4	3
Van Ds. J. van Belkum	3	10	0
Van de Gemeente Bethal (Eendracht)...	10	12	7
Van de Gemeente Standerton	3	11	9
Van de Gemeente Bechuanaland	1	0	0
	£53	0	1

V. BELKUM.
BRANDT.

12 Junie 1917.

PERSOONLIJKE ZAKEN.

Ds. J. J. Prinsloo is nog altijd lijdend aan zijn keel, en daardoor niet in staat zijn werk te doen. Moge de Heer hem spoedig herstellen.

In de pastorie van Ds. S. Vermooten is droefheid gekomen. De Heer heeft zijn vader in Potchefstroom tot zich genomen: hij was bij velen zeer goed bekend, en heeft menigmaal anderen getroost en gewaarskuwd wanneer hij als koster de begrafenis leidde. Hij was een oprecht Christen in leer en wandel. Moge hij zijn ingegaan in de eeuwige rust.

Wij bieden niet alleen aan onzen broeder en zuster in de Zeerustse pastorie, maar ook aan de achterblijvende echtgenoot onze deelneming aan en bidden hen allen, ook de kinderen, Gods hulp en genadige vertroostingen toe.

De gemeente Zeerust heeft een groot verlies geleden in het heengaan van Br. J. N. Snijman van Quaggafontein. Jaren lang heeft hij de gemeente aldaar als ouderling gediend. Br. Snijman was een ernstig, oprecht en vroom Christen, die door leven en voorbeeld veel goeds heeft gedaan, al heeft hij ook juist niet tot de veelsprekenden behoort.

Moge de Heer zijne achterblijvende weduwe en kinderen troosten en sterken. Wij deelen zeer in hun verlies.

Br. Snijman ruste in vrede!

KERKDIENSTEN.
KRUGERSDORP.

Deze gemeente viert, zoo de Heer wil, het heilig avondmaal op 1 Juli 1917. De voorbereiding is 30 Juni om 3 uur.

Na de middagdienst Kerkeraads vergadering.

Ds. Brandt, de consulent, zal dit maal de diensten leiden.

Ds. P. van Drummelen, 16 en 17 Junie, Nachtmaal te Potgietersrust. 24 Juni te Wolkberg. 30 Juni en 1 Juli, te Zeerust. 8 Juli, te Vrededorp.

Ds. van Belkum, te Heidelberg, Nachtmaal 1 Juli. Te Heidelberg, 8 Juli, v.m. 10.30, avond 7.30. Te Standerton, 15 Juli, Nachtmaal. Te Heidelberg, 24 Juli, v.m. 10.30, avond 7.30.

BEKEERING EN BEKEERDEN.

Wat is dat eigenlijk: "bekeering"? Wat bedoelt men eigenlijk met de uitdrukking: "bekeerd zijn"? Wat is een "bekeerde"?

Bekeering, dat is het moment, waarop de mensch zich naar lichaam en ziel overgeeft aan God; het is het oogenblik, waarop de verloren zoon, zijn ellende beseffend, terug keert naar zijn wachtenden Vader; het is het opgeven van den tegenstand van een zwak mensch tegen in zijn liefde almachtig God; het is het vertrouwelijk leggen van de kinderhand in de sterke hand van een liefhebbend Vader.

Men is "bekeerd," als men Gods onuitsprekelijke liefde, die Hem doet spreken: "Ik wil u tot een Vader zijn," beantwoordt met dankbare wederliefde, en zegt: "Ik wil U tot een kind zijn."

Een "bekeerde" is iemand, die God lief heeft boven alles en zijn naaste, dat is: zijn medemensch, als zichzelven.

Velen beschouwen een "bekeerde" als iets buitengewoons, als een wezen, dat eigenlijk niet op deze wereld thuis hoort. En ik moet zeggen, vele "bekeerden" werken deze voorstelling in de hand.

Juist de "onbekeerde" is een buitengewoon schepsel, en wel hierom, omdat hij datgene in zich omdraagt, wat niet thuishoort in de wereld, in Gods wereld: de zonde; omdat hij zijn zondenlast nog niet heeft geworpen op Hem, die stierf op Golgotha, op Hem, die voor onze zonden vrijwillig heeft geboet, opdat wij, zondaren, pleitende op Zijn offer, vrijuit zouden kunnen gaan. Is het niet wonderlijk, zulk een voorspraak te kunnen krijgen bij den rechtvaardigen God, en—Hem te verwerpen?

De oorzaak van het verwerpen van Christus als Middelaar is het niet kunnen of willen beseffen van de schuld tegenover God. Zoodra de mensch een inzicht krijgt in zijn ontzaglijke zonden schuld, overvalt hem die angst, die hem tot Jezus drijft en die daardoor zijn behoud is. Niet eerder wordt de tusschenkomst van den grooten Zielenarts gewenscht, dan wanneer men zich bewust wordt van de doodelijke krankheid der zonde. Maar is dat bewustzijn er eenmaal: zalig dan de "zieke," want zijn Arts is niet alleen liefderijk, maar ook almachtig.

"Wat Zijne liefde wil bewerken,
Ontzegt Hem Zijn vermogen niet."

Een eigenaardigheid van Jezus is echter, dat Hij niemand dwingt. Hij roept, blijft roepen tot het laatste toe, klopt aan de deur, blijft kloppen tot het einde, maar dwingen—neen, dat doet Hij nooit. Hij biedt Zijn liefde aan, maar Hij dringt ze niemand op. Hij doet den mensch zijn toestand, zijn ellendigen toestand zien; maar keert die mensch zich onwillig om en weigert de hem aangeboden liefde, dan prest Hij hem niet, maar blijft hem aanstaren met Zijn Goddelijke, van liefde stralende oogen. En wèl den mensch, die eindelijk verteederd, vermurwd wordt en Hem de deur van zijn zondaarshart opent, zoodat Hij daar kan binnentreden en de donkerheid herscheppen in hemelsch licht!

En nu is het eigenaardig, neen, nu is het heerlijk om te bemerken, welk een verandering de "bekeering" teweegbrengt. De oorspronkelijke mensch, Gods uitgedrukt beeld, dat bezoedeld en misvormd was door de zonde, komt langzamerhand, heel langzaam zelfs, want de zonde is niet met één slag overwonnen, terug, natuurlijk niet volmaakt, want de volmaaktheid wordt pas bereikt in Gods heerlijken Hemel. Maar toch reeds op aarde kan men het ver, heel ver brengen in de volmaaktheid; zooals van zelf spreekt, niet door eigen, maar door Gods kracht; en daarom moet onophoudelijk het gebed tot Gods troon rijzen om kracht uit den hooge, om staande te blijven te midden der verlokkingen des Satans, die vele zijn en gevaarlijk.

En dan moeten wij ook getuigen van de heerlijke genade, aan ons betoond, getuigen niet alleen door woorden, neen, vooral niet alleen door woorden, maar door daden. Woorden zijn in de eerste plaats gemakkelijk, en dan: niet allen hebben de gave om te spreken; door àl te veel met bijbelteksten, die toch misschien voor onszelf zoo heerlijk zijn, te schermen, kunnen wij den "onbekeer-

de" een afkeer inboezemen tegen datgene, wat óns heilig is en dierbaar, een afkeer, die—men houde het mij ten goede—mij zeer begrijpelijk is. Een recht woord op de rechte plaats kan veel goeds stichten; maar niet ieder gelovige verstaat de kunst, dat woord te spreken.

En daarom moet men meer zijn kracht zoeken in daden, die—ik verzeker het u—meer de aandacht der wereld trekken dan woorden. Een aardig en treffend staaltje las ik onlangs. Men vroeg aan een eenvoudig dienstmeisje, dat "bekeerd" was, waaraan men nu haar bekeering kon merken. En zij antwoordde met deze eenvoudig klinkende, en toch diepe woorden: "Ik veeg nu ook onder de bedden." Dat is het: wij moeten "ook onder de bedden vegen," dat wil zeggen, onzen plicht, ook tegenover de menschen, vervullen, met een stiptheid en ijver, zooals alleen een oprecht christen die aan den dag kan leggen.

Beschouwen wij onze roeping in dit leven in dàt licht, dan bezien wij ook het kantoor, de werkplaats, waar wij werkzaam zijn, met de rechte oogen. Dan zien wij onzen plicht tegenover de menschen samenvloeien met dien tegenover onzen God. Het moet vóóver komen, dat de werkgevers gaarne "bekeerden" in dienst nemen, omdat zij, meer dan anderen, getrouw zijn tot in het kleine. Daartoe moeten wij allen medewerken, tot bloei van Gods Koninkrijk en tot verheerlijking van Zijn Naam.

Onze talenten, groot of klein, moeten wij besteden in Zijn dienst, dat wil zeggen: tot Zijn eer. En nooit kunnen wij beter Zijn Rijk helpen uitbreiden, dan door aan de wereld te toonen, dat Gods kinderen niet zijn droomers en dwepers, maar ijverige wakkere menschen. Dat zal die wereld wekken tot jaloezie op ons, en ze zal bemerken, dat wij iets hebben dat zij mist; ze zal dat gemis gaan voelen—en dan komt de tijd, dat Gods Koninkrijk zal heerschen over alles. Daarom: "Zijt daders des woords." Laat uw licht schijnen voor de menschen, opdat ze uwe goede werken zien mogen; uwe goede werken, die tot oorsprong hebben: de beantwoording van Gods liefde met onze wederliefde.

Zalig de wereld, waarop zulke "bekeerden" wonen! uit "Geïllustreerd Volksblad.")

De Scriba van de Algemeene Kerkvergadering heeft de eer bekend te maken aan de Kerkeraden, dat de nieuwe wetten zijn gedrukt en verkrijgbaar bij hem voor 1s. per exemplaar.

De Scriba,
JAC. VAN BELKUM.

DOODSBERICHT.

Het heeft den Heere behaagd tot zich te nemen op 29 April 1917 ons geliefde echtgenoot en vader Johannes Hendrik Snijman, in den ouderdom van 70 jaren 8 maanden en 22 dagen, na een smartelijke lijden van 8 dagen. 52 jaren leefden wij in een gelukkige ecchtverbintenis; 30 jaren dienden hij zijn kerk, eerst als diaken, en later als ouderling, totdat hij (om gezondheids-redenen) de Kerkeraad zijn ontslag moest vragen, doch hij bleef in 't bediening des woords zoowel in de gemeente als in zijn familiekring getrouw tot in den dood.

Hij diende zijn volk 21 jaren als Veldcornet, en heeft de bitterste dagen met zijn volk doorgemaakt, en bad nog in zijn laatste uren van lijden, voor zijn huis, voor zijn vrienden en voor zijn volk. Nooit schaamde hij zijn God te belijden, en de leiding Gods te vragen, zoowel op publieke bijeenkomsten als anderszins; zeer zeker voelde hij dat de dood niet meer véraf was in de laatste tijd van zijn leven. Het was op Zondag, 21 April 1917, dat hij ziek werd, de laatste waarop hij nog zijn priesterlijke ambt kon waarnemen, en zijn huis bevel gaf uit 1ste Corinthen 4, met de woorden wees gewaarschuwd, want mijn laatste Zondag zal eenmaal voorbijgaan, 't was acht dagen later ook waarlik de laatste Zondag. Met eere ligt hij in 't graf te rusten naar het stoffelike, en voorzeker troosten wij ons dat hij, naar 't geestelike voor eeuwig thuis is, met zijn Heiland in 't eeuwige leven, alwaar niets hem meer zal berooven van de kroon der heerlijkheid. Die in mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven, zegt onze Heiland.

De echtgenoot en kinderen.

J. H. SNIJMAN, Jr.
A. S. SNIJMAN.
P. C. SNIJMAN.
JAN H. SNIJMAN.
P. S. SNIJMAN.

Kwaggafontein,
17 Mei 1917.

DOODSBERICHT.

Overleden te Potchefstroom op 11 Junie 1917 onze geliefde vader, behuwd- en grootvader,

IZAAK HENDRIK VERMOOTEN,

geboren te Overschie (Holland) 25 April 1857. Wij treuren niet als degenen die geen hoop hebben, wetende dat het leven hem Christus was, het sterven hem daarom gewin.

S. VERMOOTEN.
H. C. VERMOOTEN—
BROEKHUIZEN
en kind.

De Pastorie,
Zeerust.